07.12.2023.

Sveicināti LIFE GoodWater IP septītajā Ziņu Lapā!

Šajā Ziņu Lapā lasiet:

- Mazupītes atjaunošanas un revitalizēšanas darbi
- Upju atjaunošanas talkās šogad daudz dalībnieku
- Ūdensobjektu mazo grantu projektu konkursa rezultāti
- Buklets “Lai tīri ūdeņi tavā glāzē!”
- TRUST ALUM projekts fosfora piesārņojuma mazināšanai

ATJAUNO UN REVITALIZĒ MAZUPĪTI, IZBŪVĒ STRAUJTECES, ZIVJU NĀRSTA VIETAS, SEDIMENTĀCIJAS BASEINUS UN LIELLOPU PĀREJAS

Foto: Aija Bley

VSIA “Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” ES LIFE programmas Integrētā projekta “Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai” ietvaros ir pabeigusi pirmā valsts nozīmes ūdensnotekas – Limbažu novada Skultes pagasta Mazupītes atjaunošanas projekta būvdarbus hidromorfoloģisko pārveidojumu ietekmes mazināšanai, izbūvējot videi draudzīgus meliorācijas sistēmu elementus.

Foto: Aija Bley

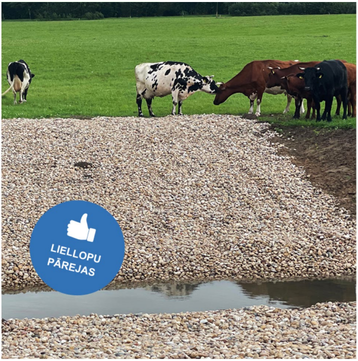

Foto: Aija Bley

Mazupīte atjaunošanu gaidījusi vairāk nekā 50 gadus, tajā bija augsts ūdens līmenis, kas traucēja meliorācijas sistēmu darbību. Negatīvu ietekmi uz ūdensnoteku radīja meliorācijas pasākumi, cilvēku veidotie akmens krāvumi, govju dzirdināšanas vietas, piesērējums, pielūžņojums, atkritumi, izkliedētais piesārņojums, bebru aizsprosti u.tml., kas ūdensnotekā nenodrošināja ekoloģisko kvalitāti, samazināja straujteču platību, ierobežoja ceļotājzivju migrāciju augšteces virzienā un samazināja potenciālo nārsta vietu platība.

Īstenojot LIFE projektu, demonstrācijas vietā Mazupīte ir atjaunota 3,5 km garumā, veicot mākslīgi veidoto akmens krāvumu nojaukšanu un pārbūvi, pielūžņojuma, piesārņojuma, atkritumu un bebru aizsprostu izvākšanu, tādējādi palielinot ūdensnotekas straujteču platību, samazinot cilvēka radīto hidromorfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdensnoteku un tās ihtiofaunu. Istenojot projektu, ūdensnotekas gultne maksimāli saglabāta esošajā stāvoklī, saudzējot izveidojušos gultnes trasi, saglabājot nelielus līkumus un pretējā krasta nogāzi.

Foto: Aija Bley

Projekta īstenošanas rezultātā uzlabojusies ūdensteces ekoloģisko kvalitāte, palielinājusies atjaunotā Mazupītes posma estētiskā pievilcība un atjaunota meliorācijas sistēmu darbība. Turpmāk īstenojot LIFE projektus, sadarbības partneri varēs veikt atjaunotās Mazupītes zinātnisko izpēti, iegūtie dati tiks izmantoti rekomendāciju sagatavošanai ūdens ekoloģiskās kvalitātes uzlabošanai Latvijā.

Mazupītes atjaunošanā ieguldīti 114,7 tūkstoši eiro no ES LIFE programmas un Latvijas valsts budžeta.

UPJU ATJAUNOŠANAS TALKĀS ŠOGAD PIEDALĪJĀS VAIRĀK KĀ 230 DALĪBNIEKU

Ar mērķi uzlabot ekoloģisko stāvokli vairākās Latvijas upēs no jūlija līdz oktobrim projekta LIFE GoodWater IP ietvaros norisinājās astoņas talkas, iesaistoties vairāk nekā 230 dalībniekiem. Darbi upēs norisinājās pie to straumes tecējuma uzlabošanas, atbrīvojot tās no nevēlamiem dabiskiem un cilvēku veidotiem šķēršļiem, kā arī veidojot zivju nārstam piemērotākus apstākļus, ievietojot koka konstrukcijas degradētajos upes posmos. Vairāki upju posmi tika atbrīvoti arī no koku sagāzumiem un atkritumiem.

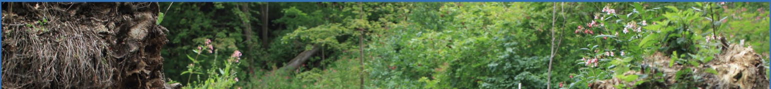

Foto: Aija Bley

Šogad, sabiedrības iesaistei pieaugot, organizētas astoņas talkas piecās dažādās projekta demonstrāciju upēs – Aģē, Mergupē, Zaņā, Aucē un Slocenē. Viena talka organizēta Vējupītē, kas nav projektā iekļautā upe.

Dabas atjaunošanas talku galvenais mērķis ir ne tikai kopīgiem spēkiem uzlabot upes ekoloģisko stāvokli, bet arī vairot dalībnieku izpratni par dabā, īpaši upēs, notiekošo, vienlaikus atgādinot, ka tikai trešdaļa no visām Latvijas upēm ir labā ekoloģiskā stāvoklī un jebkura cilvēka darbība ir cieši saistīta ar vides un ūdens ekoloģisko kvalitāti.

> **“…jebkura cilvēka darbība ir cieši saistīta ar vides un ūdens ekoloģisko kvalitāti…**

> Šajā sezonā lielu atbalstu talkās sniedza arī pašvaldības un vietējie iedzīvotāji, kā arī vairāki uzņēmumi...

LIFE Good Water IP

Foto: A.Bley, E.Pekšēna, U.Laugale, R.Tutiņš, M.Jentgena

Šajā sezonā lielu atbalstu talkās sniedza arī pašvaldības un vietējie iedzīvotāji, kā arī vairāki uzņēmumi, tostarp *AS Pampāļi, LIDL Latvija, FactSet Latvia un Coca-Cola HBC Latvia*. Ar šādu iesaisti rādām piemēru citiem uzņēmumiem, pašvaldībām un vietējiem iedzīvotājiem, kā gūstams nepieciešamais atbalsts, lai uzsāktu darbus arī citās Latvijas upēs.

Nākamo talku sezonu atsāksim jau pavasarī, turpinot iesāktos darbus un iesaistot aizvien jaunus dalībniekus, lai kopīgiem spēkiem atjaunotu brīvi plūstošas un veselīgas upes.

PROJEKTU KONKURSA „MAZO GRANTU SHĒMA ŪDENSOBJEKTU KVALITĀTES UZLABOŠANAI” REZULTĀTI

LLKC kopā ar projekta partneriem ir veiksmīgi realizējis aktivitāti „*C11 Mazās grantu shēmas izstrāde, lai atbalstītu vietējās iniciatīvas piesārņojuma ietekmes samazināšanai uz ūdensobjektiem*” projektu konkurss „Mazo grantu shēma ūdensobjektu kvalitātes uzlabošanai”.

Projektu konkursa rezultātā kopumā apstiprināja 8 projektus, no kuriem 2 jau īstenoti un 6 projekti ir īstenošanas procesā. Seši projekti tiek īstenoti Daugavas upju baseina apgabalā, savukārt pa vienam Ventas un Gaujas upes baseina apgabalā.

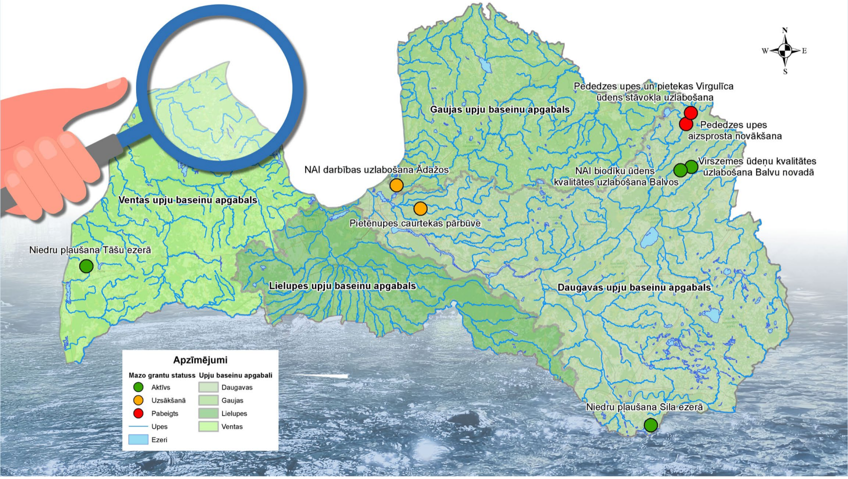
Pededzes upes un pietekas Virgulīca ūdens stāvokļa uzlabošana
Gaujas upju baseinu apgabals
Pededzes upes aizsprosta novākšana
Virszemes ūdeņu kvalitātes uzlabošana Balvu novadā
NAI biodīķu ūdens kvalitātes uzlabošana Balvos
NAI darbības uzlabošana Ādažos
Pietēnupes caurtekas pārbūve
Ventas upju baseinu apgabals
Niedru pļaušana Tāšu ezerā
Lielupes upju baseinu apgabals
Daugavas upju baseinu apgabals
Niedru pļaušana Sila ezerā
Apzīmējumi
Mazo grantu statuss
Aktīvs
Uzsākšanā
Pabeigts
Upes
Ezeri
Upju baseinu apgabali
Daugavas
Gaujas
Lielupes
Ventas
N
W
E
S

Apstiprināto projektu ietvaros:

1. veica koka sanesumu izvākšanu un veca koka tilta pār Pededzes upi demontāžu Jaunalūksnes pagastā, tādā veidā izveidojot upē straujteci, nodrošinot upes ūdeņu pilnvērtīgu bagātināšanos ar skābekli;
2. Pededzes upē un pietekā Virgulīca, Jaunalūksnes un Mārkalnes pagastā, veica Vecupes gultnes atpakaļpievienošanu, laukakmeņu izvietošanu un oļu piebēršanu, separatoru uzstādīšanu zivju audzētavā, tādā veidā uzlabojot zivju un citu hidrobiontu dzīves apstākļus, samazinot biogēnu noplūdi no zivju audzētavas, kā arī palielinot upju straujteču posmu funkcionalitāti;
3. paredzēta niedru pļāvēja un 2 grābekļu iegāde, niedru pļaušana 10 ūdenstilpēs Balvu novadā un nopļauto niedru transportēšana uz bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšanas laukumu utilizēšanai;
4. projekta īstenotāja sākotnēji izstrādātā metode mitrāja izveidošanai biodīķos Balvu novadā neatbilda projektu konkursa uzdevumam. Sadarbībā ar projekta *LIFE GoodWater IP* partneriem projekta īstenotājs meklēja alternatīvus risinājumus, kur kā viens no alternatīvajiem risinājumiem ir peldošo salu izveide biodīķos;
5. veic niedru pļaušanu Sila ezera ziemeļu krastā Skrudalienas pagastā. Nopļautās niedres projekta īstenotājs izmanto permakultūras augsto dobju veidošanā un apzaļumošanā, kā arī projekta īstenotājs tās plāno izmantot suvenīru izgatavošanā;
6. paredzēta niedru pļaušana un izvākšana Tāšu ezerā, Medzes pagastā, tās žāvējot, smalcinot un šķeldojot, iegūto materiālu izmantojot publiskās ārtelpas apstādījumu mulčēšanai un pasargāšanai no nezālēm un dažādiem kaitēkļiem;
7. pārbūvēs Pietēnupes caurteku Ropažu novadā atbilstoši prasībām, tā būtiski

uzlabojot Pietēnupes ekoloģisko kvalitāti un apstākļus migrējošo zivju, apaļmutnieku un citu ūdens iemītnieku kustībai gan pret straumi, gan pa straumei;

8. veiks inovatīvas ūdens attīrīšanas tehnoloģijas “Letonite” testēšanu Ādažu NAI, Ādažu pagastā, attīrot notekūdeņus no fosfora savienojumiem. Projekta mērķis ir sasniegt fosfora koncentrācijas samazināšanu vismaz par 85% attīrāmajos notekūdeņos.

Foto: Aija Bley

Veiksmīgi īstenojot projektus, paaugstināsies ūdensobjektu skaits, kuros tiek novērstas piesārņojuma un kaitējuma problēmas, piesārņojošo vielu noplūde un uzlabota ekoloģiskā kvalitāte. Projekta aktivitāte „Mazo grantu shēma ūdensobjektu kvalitātes uzlabošanai” ir vērtīgs rīks ne tikai, lai risinātu neliela mēroga problēmas ūdensobjektos, bet arī veicinātu izpratni par ūdens resursu nozīmību un sekmētu labāku šo resursu pārvaldību un apsaimniekošanu.

DECENTRALIZĒTĀS KANALIZĀCIJAS SISTĒMAS JEB LAI TĪRI ŪDEŅI TAVĀ GLĀZĒ!

Kampaņa “Lai tīri ūdeņi tavā glāzē!” informē un izglīto sabiedrību par ieguvumiem, pieslēdzot savas mājas kanalizācijas sistēmu centralizētajam tīklam. Sabiedrības izglītošanai bukletā iekļauti gan fakti par ūdens patēriņu ikdienā un to, kāda ir dzeramā ūdens kvalitāte Latvijas akās, gan to, kādi ir ieguvumi, pieslēdzoties centralizētajai kanalizācijai. Bukletā arī parādīti soļi, kas sperami, lai pieslēgtos centralizētajai kanalizācijas sistēmai.

Skatīt bukletu šeit

NO VĒSTURISKĀ FOSFORA PIESĀRŅOJUMA TĪRI BALTIJAS VALSTU EZERI AR TRUST ALUM PROJEKTU

Ezeru aizaugšanu jeb eitrofikāciju var novērst samazinot biogēno elementu, galvenokārt fosfora savienojumu, klātbūtni ūdeņos. Tomēr virkne atveseļošanās pasākumu nesniedz vēlamo rezultātu, jo ezeros jau vēsturiski uzkrājies liels fosfora savienojumu daudzums. Fosfora pieejamību stipri piesārņotos un urbānos ezeros iespējams ierobežot pielietojot ALUM metodi, kuras pamatā ir polialumīnija hlorīda (angļu valodā saīsina kā PAC) izmantošana, lai izgulsnētu fosforu nešķīstošu savienojumu veidā ezera nogulumos un izņemtu to no aprites cikla. Eksperti no Zviedrijas jau 2024. gada pavasarī **TRUST ALUM** projekta ietvaros uzsāks Juglas Velnezera attīrīšanu demonstrējot pasaulē unikālu un patentētu ALUM ezeru attīrīšanas pieeju.

Uzzināt vairāk par TRUST ALUM projektu

Baltijas valstīs ALUM attīrīšanas metode līdz šim nav pielietota, jo pastāv bailes no alumīnija kā ķīmiskā elementa, trūkst vajadzīgo zināšanu un valda pārliecība, ka tas ir pārāk dārgi. TRUST ALUM projekta ietvaros tiks demonstrēta gan metodes efektivitāte, gan drošums veicot rūpīgu ezera ekosistēmas (ūdens kvalitātes, zivju un makrofītu u.c.) monitoringu pirms un pēc attīrīšanas.

Velnezers ir beznoteces ezers, kas atrodas daudzstāvu māju ielokā Rīgā, Juglas apkaimē un tā ir iecienīta peldvieta. Vēsturiskās darbības dēļ Velnezera bioloģiskā daudzveidība ir noplicināta, vasarās un rudeņos vērojama aļģu ziedēšana, un ezers strauji aizaug. Esam pārliecināti, ka publiska un atklāta ALUM metodes efektivitātes demonstrācija iedrošinās veikt līdzīgus attīrīšanas darbus arī citās Baltijas valstu pašvaldībās

VATTEN
VATTENRESURS

Foto: Inga Retiķe

Uzzini jaunumus TRUST ALUM projekta ziņu lapā

Skaties paveikto projekta oficiālajā vietnē

TRUST ALUM projektā sadarbojas 9 partneri no Zviedrijas un Baltijas valstīm un projekta ilgums ir no 2023. līdz 2025. gadam. Projektu finansē Interreg Baltijas jūras reģiona programma.

Informāciju sagatavoja Inga Retiķe, TRUST ALUM komunikācijas vadītāja

PROJEKTA PARTNERIS TUVPLĀNĀ

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra projektu vadītāja

Nellija Tinusa

Nellija ir projektu vadītāja Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā, ikdienā koordinējot un administrējot vairākus LIFE programmas projektus. LIFE GoodWater IP projektā papildus koordinēšanai, administrēšanai un publicitātes nodrošināšanai, Nellija ir iesaistītā arī mazo grantu programmas īstenošanā un tālmācības platformas izveidē.

Brīvajā laikā Nellijai patīk apgūt arvien jaunus hobijus un paplašināt redzesloku, tāpat ļoti interesē praktiskā psiholoģija un noteikti neiztikt bez iemīļotākā sporta veida – volejbola, kur laukumā tiek atstāts ne vien ikdienā uzkrātais stress, bet vairota enerģija arī nākamajiem izaicinājumiem.

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Vides nodaļas projektu vadītāja

Evita Jaņēviča

Evita SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” komandai pievienojās pavisam nesen, pagājušā gada augustā un strādā pie Life GoodWater IP projekta divām aktivitātēm - mazo grantu programmas īstenošanas ūdensobjektu kvalitātes uzlabošanai un tālmācības platformas izveidošanas https://macies.goodwater.lv par virszemes ūdens resursiem un to ilgtspējīgu apsaimniekošanu.

Evita ikdienā sniedz arī atbalstu mazo grantu realizētājiem projekta īstenošanā. Evita arī organizē mācības, lai veicinātu labāku un ilgtspējīgāku virszemes ūdens resursu apsaimniekošanu, palielinātu lauksaimnieku, zemnieku, akvakultūru apsaimniekotāju, zemes īpašnieku, konsultantu izpratni, pratību un zinātību.

Brīvajā laikā Evitai patīk garas pastaigas pa mežu. Mežs Evitai sniedz atelpu no ikdienas steigas, rada miera sajūtu, sniedz enerģiju un iedvesmu.

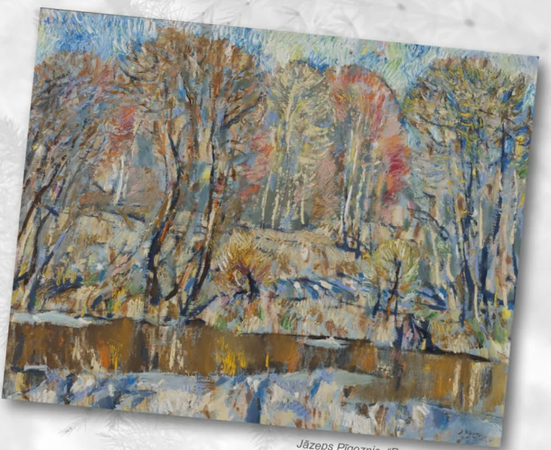

Jāzeps Pīgoznis, “Pamostas upe,” 2003.
audekls, eļļa, 70X90, no LVMM krājumiem

AIZVĒRSIM DURVIS IKDIENAS RŪPĒM UN AR MIERPILNU SIRDI SAGAIDĪSIM GADA GAIŠĀKOS SVĒTKUS!

Izdevumu sagatavoja:
Margarita Apine
LIFE GoodWater IP komunikācijas vadītāja, Pasaules Dabas Fonds
✉ mapine@pdf.lv
☎ +371 26463899

©Izdevums ir LIFE GOODWATER IP īpašums,

aicinām to izmantot un pārpublicēt, lietojot atsauci uz projektu.

Integrētais projekts “Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai” (LIFE GOODWATER IP, LIFE18 IPE/LV/000014) ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības LIFE Programmas un Valsts Reģionālās attīstības aģentūras.

Šī informācija atspoguļo tikai LIFE GOODWATER IP projekta partneru viedokli un Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra neatbild par to kā tiek izmantota šeit paustā informācija.

Projekts "Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai” | **LIFE 18 IPE/LV/000014** | **LIFE GoodWater IP**

Īstenošanas laiks 2020. - 2027. g.

Projekta budžets - Projekta kopējais budžets ir 14 463 050 EUR, tajā skaitā ES LIFE programmas finansiālais ieguldījums 8 677 830 EUR, Valsts reģionālās attīstības aģentūras Latvijas Vides aizsardzības fonda finansiālais ieguldījums 4 372 616 EUR un projekta partneru līdzfinansējums 1 517 604 EUR.

Projektu finansē:

Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
Maskavas iela 165, Rīga, LV-1019

Tālr.: +371 67032016 | mob. tālr.: +371 29161173
goodwater@lvgmc.lv

Piesakies jaunumiem, rakstot uz e-pastu
goodwater@lvgmc.lv

Atteikties no vēstuļu saņemšanas